

6. СУЧАСНИЙ СТАН РОЗВИТКУ РИНКУ МОЛОКА ТА МОЛОКОПРОДУКТІВ УКРАЇНИ

І.В. Євсєєва, канд. екон. наук

Національний університет харчових технологій

Ринок молока та молочних продуктів є однією із найважливіших складових аграрно-продовольчого ринку нашої держави. Без його вдалого функціонування і успішного розвитку економіка країни не буде стабільною, а продовольча безпека і рівень життя населення залишатимуться незадовільними. Ця проблема завжди була і буде актуальною, оскільки молоко і молокопродукти є цінними і незамінними продуктами харчування.

Частка витрат на молочні продукти становить 15 % від загальних витрат на харчування (це четверте місце після витрат на хлібобулочні, м'ясні, борошняні та макаронні вироби). Серед молочних продуктів лідерами споживання є: молоко, сметана, кефір, твердий сир, вершкове масло, сир домашній та ряжанка.

Розглядаючи молочну та молокопереробну підгалузь з 1991 до сьогодення треба відмітити про стрімке падіння обсягів виробництва молочної сировини, більше ніж у 2 рази. Це пояснюється тим, що в умовах розвитку незалежної державності рентабельність виробництва молока в більшості періодів була від'ємною. Щороку в Україні втрачається від 50 до 120 тис. корів. З кожним роком зменшується поголів'я корів у всіх типах господарств, що пояснюється збитковістю утримання ВРХ, або невисоким рівнем рентабельності, не високими цінами на молочну сировину, зменшенням сільського населення, так і важкою щоденною працею з утримання худоби та виробництвом молока. Такі умови господарювання стають менш привабливими для сільської молоді, яка мігрує до міст з вищими соціальними стандартами життя.

Крім кількості молочної сировини, гостро стоїть питання її якості. Так як основні обсяги молока та його заготівлі зосереджені в господарствах населення — 80 % всього молока-сировини і майже 90 % господарств утримують по 1-2 корови, що перешкоджає впровадженню новітніх технологій утримання та годівлі тварин, а також їх належному ветеринарному обслуговуванню, а отже у підсумку технологічно не

дозволяє забезпечити отримання високоякісної молочної продукції. Порушення санітарно-технічних умов виробництва молока, недотримання вимог охолодження молока після доїння, реальна можливість бактеріального забруднення молока, порушення умов його транспортування призводять до погіршення якості сировини, перевищення норм вмісту антибіотиків, рослинних замінників тощо.

Отже, молоко на молокопереробні підприємства потрапляє в основному першого ґатунку. Треба зазначити, що в країнах ЄС вимоги до молока сировини набагато жорсткіші, що забезпечує високу якість готової продукції.

Для покращення якості молока необхідні сучасні модернізовані молочні ферми, які б виробляли значні обсяги молока-сировини та забезпечували безперебійну роботу підприємств. На сьогодні завантаженість виробничих потужностей молокопереробних підприємств знаходиться на рівні 35-40 %. Отже підприємства змушені конкурувати за сировину, закуповуючи її по більш високій вартості, що позначається на ціні кінцевого продукту.

Так, якщо у 1990 році на одну людину припадало 373 кг/рік молочних продуктів (у перерахунку на молоко), то у 2013 р — воно становило 217,3 кг/рік. Для порівняння середньорічний показник споживання молочних продуктів у Франції — 440 кг, у Німеччині — 430 кг, у Данії — 380 кг, в Австралії — 370 кг.

Переробкою молока в Україні займаються більше 300 підприємств, проте майже 80 % ринку контролює 50 заводів, значна частина яких входить до великих холдингів. На сьогодні найбільшими гравцями ринку є «Данон Україна», «Молочний альянс», «Терра фуд», «Альміра», «Люстдорф», «Вімм Білль Данн» тощо [1]. Кожне з підприємств має широкий асортимент продукції, великий спектр брендів, упаковок і цін на молочні продукти. Ринок розвинений, насичений, але є певні невирішені проблеми, що перешкоджають досягненню високих результатів роботи.

Відповідно до результатів аналізу ринку молока і молочних продуктів та умов функціонування переробних підприємств, є необхідним наголосити на впровадження необхідних антикризових заходів щодо підвищення конкурентоспроможності та розвитку підприємств молокопереробного підкомплексу, зокрема:

- підвищення якості сировини шляхом відродження або створення сучасних фермерських господарств;
- забезпечення взаємовигідних інтеграційних зв'язків «виробництво-переробка-збут»;
- прискорення процесу впровадження на молокопереробних підприємствах сучасних систем менеджменту;
- ефективної державної підтримки даної галузі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Основные тенденции рынка молочной промышленности Украины в 2012-2013 годах // FoodUA. Продукты Украины. — 2014. — № 01.